

ANDRZEJ BARTYŃSKI

Rozmowy na globie -
człowieka o sobie**I tak sobie myślę**

Siedzę w salonie mych myśli i tak sobie myślę.

*Ty jesteś Mamo słońce w kwiatach
i Tobie w hołdzie trud mój niosę
jedyny śpiew mych lat i wiosen
bo Ty jesteś moim domem
i chronisz mnie przed wiatrem
Ty jesteś jabłoni kwitnąca
i wszystek mój romantyzm*

Mamo, siedzę w salonie mych myśli i tak sobie myślę.

Moja siostrzyczko Halu.

*Gdy utraciłem oczy
dałaś mi oczy swoje
szliśmy do kina we dwoje
ołówkiem szeptu rysowałaś sceny
a ja widziałem greckie Ateny
A gdy utracił oczy
dała mu oczy swoje
by malowali świat oboje
ona pędzeliem farbą na płótnie
a on zatrudnił wiersza lutnię
by dźwiękiem barwić słów obrazy
i tak malują świat razem
Tu ukłon niski.
niech żyje sztuka i double whisky*

Siedzę w salonie mych myśli i tak sobie myślę. Mój przyjacielu Iruziu – Ireneusza Morawski. Szliśmy przez życie jak bracia, jak dwaj komandosi cichociemni w walce o swoją wolność w królestwie nocy. I przyszedł czerwiec rok 2011 i Ty odszedłeś.

*A jak to ten żal – może wiesz.
radą dobrą mnie wesprzyj.
a jak to w tę dal – może wiesz
w złym takim wietrze*

Siedzę w salonie mych myśli i tak sobie myślę – pocałunek oczu.

*Idzie poeta przez czasy
a ona żona z różą*

*patrzcie już wieczór
gwiazdy oczy swe srebrne mrużą
stanęły – przytulił poeta żonę
westchnęły – jakie te gwiazdy słone*

– Ja to uczyniłam. To moja zasługa. Niczyja inna. To moja zasługa, że to właśnie przyszło na świat, że to właśnie się pojawiło – bursztynowy głos błękitnookiej, złotowłosej Wiosny, jak bursztynowy spadochron zawisł nad okrągłym stołem w salonie mych myśli.

Filozof Pan Nietwór zmrzył oczy. Asystent Daniel Spaniel zmrzył oczy.

– Ja to uczyniłam. To moja zasługa. Byłam wtedy pod postacią szkolnej koleżanki naszego Autora. Byliśmy uczniami w klasie IX C Pierwszego Liceum Ogólnokształcącego we Wrocławiu przy ul. Poniatowskiego. Był piękny maj 1951 rok. Powiedziałam, chodźmy na spacer do Parku Szczytnickiego. I poszliśmy. Stoimy nad wodą, po której płynie ku nam para pięknych łabędzi. On i ona. Tak jak my koło siebie. Jaka szkoda, że tego nie widzisz, że tego nie możesz przecież zobaczyć – powiedziałam i ugryzłam się w język. Uśmiechną się i powiedział – jaka szkoda, że ty nie widzisz tego teraz, co ja w tej chwili widzę nad senniejącą wodą milczących ust. Za kilka dni byliśmy znowu w tym samym miejscu nad senniejącą wodą milczących ust. Nasz Autor, mój szkolny wtedy kolega powiedział do mnie – posłuchaj i spójrz na wodę. Słuchaj poety, a zobaczysz czego inni wcale nie widzą, że tu jest *Aqua Marzenna* czyli bajkoterapia. Patrę i widzę, ta sama para pięknych łabędzi płynie ku nam po wodzie. Patrę, widzę, słucham i zdębiałam. Nadstawiam ucha bajkom.

*Nad senniejącą wodą Milczących Ust
pod tytoniową łodygą letargu
zapamiętałem rozmarzeń naszych plusk
zieleniejący na bombajce czasu
A na piętnastu rubinach
wirują kółka w moim zegarku
powstaje godzina – dąb ją usłyszał
nadstawia ucha bajkom
Na perskim rynku pachną dziewczęta
i w koszach zerwane cytryny
jak tłum motyli płyną derwisze
w brodatych turbanach nargilli
Delirium tremens to białe myszy
nad rzeką z rumem jamajka
w piasku się bawi z dziećmi bazylipek
i wulkan dymy jak fajka
U smukłej kobiety koloru kawy
wybrzeżem nocy kochanek się zjawiał
przez biodra przejdzie tygrys płomieni
zjadaczów brzoskwiń w burze zmieni
A z Monte Carlo śpiewa Murzyn
że słońce jest jak wielki bursztyn
że kocha swoją czarną muzę
o hej ja hej jak Murzyn
W zatoce pereł mruczą fale
palacze opium dziwnie śnią
skradziony księżyc na tapczanie
w cyrku się śmieje Din i Don
W cygańskim mieście wśród namiotów
wyrosłem na apasza gwiazd
całując morelowe oczy kocic
ogniste oczy moich snów
splatałem im w lubieżne sploty
włosy ze stu moich wróżb
W cygańskim mieście wśród namiotów
Liszt kampanelle swoje grał
i Aleksander stał Gierymski
w pomarańczarki towarzystwie*

*Kto wśród magnolii posąg wymyślił
na cześć rozpasanej bachantki
kto się miłością spił w nieprzytomność
poeta znad pustej szklanki
Wtem się rozplakał na pachnąco
czerwony goździk z krwią gorącą
tuż za „Altaną” Aleksandra
O gwiazdo cygańska
Cyganko z Szopenowskiego walca
złota dziewczyno skąpiana w astrach
córo Gounoda
oblubienico Petrarki i Fausta
Na obłąkany turecki bez
na rozedrgane żółte tulipany
swą krew białym zgarnął diabłu w gardło
za muzykalność
najdoskonalsze mi zwierciadło
za ludzką rzecz*

Stuk, stuk, puk, puk otwierają się drzwi do salonu mych myśli i wchodzi para pięknych łabędzi, poeta Andrzej Walter i Jego żona Jaga. On Fotowiking Paradny a Ona Jutrzenka Codzienka. Wołają na powitanie – Jarzab! Odpowiadamy chórem – Jarzab! Jaga siada koło nas przy okrągłym stole. Andrzej wchodzi na estradę i ogłasza światu:

**Poeta ptak, czyli rzecz
o Andrzeju Bartyńskim**

Jak napisał Stanisław Grabowski istnieją „poeci z urodzenia”.

Zaliczył do nich Jana Twardowskiego, Tadeusza Nowaka oraz Andrzeja Bartyńskiego – wrocławskiego barda o silnym refleksie słowa, gdyż właśnie ów potężny refleks uznał Grabowski za wyznacznik takiej kategoryzacji. To refleks tajemnego pojawiania się wiersza na zaskakujące okoliczności życia. Na sytuacje nagłe, ekspresowe i mocne, z których poeci ci, wlatywali ponad poziom otoczenia błyskawicznie ripostując słowem w poezji.

Doświadczyłem tego osobiście obserwując nagle i błyskotliwe wloty wierszem równie niespodziewane jak sytuacje, które je wywołały. Andrzej Bartyński jest żywołem. Wulkanem słowa i życia. Jako taki stanowi wręcz zjawisko socjologiczne na mapie kulturalnej Polski. A jego korzenie sięgają Kresów, rzewnie wspomnianego, przedwojennego Lwowa, czyli świata którego właściwie już nie ma. Świata jakże zamkniętego i unicestwionego walcem historii i ludzkim cierpieniem. Cierpieniem, którego doświadczył też nasz Autor tracąc wzrok z ręki nazistów, i z którego uczynił oręż tak silny, że przeży się niczym skała. Jego okaleczona percepcja bowiem, w połączeniu z dynamiczną lekkością weny ewoluowała w kierunku czystym i rzeckim jak źródło spoza wszelkich znanych warstw świadomości. Jak źródła wiersza na pustyni życia.

Życiem tym szedł Andrzej Bartyński zdecydowanie. Jakby widział więcej, czuł silniej, słuchał uważniej. Szedł odważnie, energicznie i aktywnie. Działal, pisał i tworzył, zawiązywał koleżeństwa oraz przyjaźnie. A dziś śmiało można go zaliczyć do czołowych postaci zamkniętego kręgu świata literackiego. Mam takie zdjecie, które zrobiłem trzy lata temu na Polanickim Festiwalu, na którym inny poeta fotografuje Bartyńskiego deklamującego wiersz na jednej nodze niczym swojski, polski bocian, kiedy zamierza wnieść się do lotu. I faktycznie. Niewiele brakowało, aby odleciał.

Kiedy przeczytamy kilka wierszy tu zamiesz-

(Dokończenie na stronie 24)